

TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH DU LỊCH TÂM LINH Ở HUYỆN QUẢNG TRẠCH, TỈNH QUẢNG BÌNH

LÊ THỊ HỒNG NHUNG; TRẦN THỊ GIANG

Trường THCS Quảng Trạch, Quảng Trạch, Quảng Bình

Tiềm năng phát triển du lịch tâm linh ở huyện Quảng Trạch

Quảng Bình là vùng đất văn vật, có bề dày truyền thống lịch sử, văn hóa với 103 di tích lịch sử, trong đó có 1 di tích quốc gia đặc biệt, 51 di tích cấp quốc gia, 52 di tích cấp tỉnh... cùng với nhiều hiện vật, cổ vật có giá trị. Riêng đối với huyện Quảng Trạch có 11 di tích được xếp hạng, trong đó có 3 di tích cấp quốc gia và 8 di tích cấp tỉnh. Hàng năm, có nhiều lễ hội văn hóa độc đáo được tổ chức thường xuyên.

Quảng Trạch là huyện phía bắc của tỉnh Quảng Bình, với đường bờ biển dài hơn 20km và nhiều cảnh quan đẹp, di tích văn hóa lịch sử như khu vực Vũng Chùa - Đảo Yến, Hoành Sơn Quan, đền Thánh Mẫu Liễu Hạnh. Quảng Trạch hội đủ các điều kiện thuận lợi để phát triển các loại hình du lịch sinh thái, văn hóa và tâm linh. Du lịch tâm linh phát triển làm đa dạng các sản phẩm du lịch, gắn kết các hình thức du lịch lại với nhau như: Du lịch tâm linh gắn với tham quan văn cảnh, du lịch tâm linh gắn với du lịch lễ hội, du lịch tâm linh gắn với du lịch thiện nguyện. Có thể nói, những giá trị văn hóa to lớn của hệ thống các di tích lịch sử, văn hóa, tâm linh trên địa bàn huyện chính là lợi thế lớn để ngành du lịch khai thác một cách triệt để và hiệu quả tiềm năng của loại hình du lịch văn hóa, lịch sử, tâm linh, góp phần tạo nên sự đa dạng cho du lịch Quảng Bình nói chung và du lịch Quảng Trạch nói riêng, đồng thời, thúc đẩy hoạt động của các dịch vụ du lịch khác, đóng góp vào sự tăng trưởng chung của

ngành du lịch cũng như quá trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Một số điểm du lịch văn hóa tâm linh được du khách tìm đến trong thời gian qua:

Vũng Chùa - Đảo Yến: Nằm ở thôn Thọ Sơn, xã Quảng Đông, huyện Quảng Trạch, Vũng Chùa - Đảo Yến đẹp hoang sơ nổi bật giữa núi rừng biển đảo nơi đó. Bao bọc xung quanh là Hòn La, Hòn Gió, Đảo Yến tạo nên khung cảnh thiên nhiên đẹp thanh bình, có phần hoang sơ, hấp dẫn. Đây là nơi an nghỉ của Đại tướng Võ Nguyên Giáp, Tổng Tư lệnh Quân đội nhân dân Việt Nam được Nhân dân kính trọng, yêu mến và tự hào chọn làm nơi an nghỉ cuối cùng. Hiện nay Vũng Chùa - Đảo Yến đã trở thành một địa danh thu hút sự quan tâm của hàng triệu người dân Việt Nam.

Đền Liễu Hạnh công chúa: Nằm trong di tích danh lam thắng cảnh Đèo Ngang, thuộc xã Quảng Đông, huyện Quảng Trạch. Đền là di tích tín ngưỡng dân gian với hình tượng Mẫu Liễu Hạnh trong đời sống tâm linh của dân tộc, nhằm tôn thờ, vinh danh người phụ nữ, bà mẹ Việt trong thời cổ đại. Đây cũng là điểm sinh hoạt văn hóa cộng đồng của người bản địa nói riêng và du khách từ mọi miền nói chung.

Chùa Ngọa Cương: Nằm trên một ngọn núi cao thuộc xã Cảnh Hóa, huyện Quảng Trạch, tỉnh Quảng Bình. Ngôi cổ tự này được xây từ thế kỷ XVI cho đến nay đã trở thành điểm tham quan khá nổi tiếng ở Quảng Bình. Chùa Ngọa Cương đang ngày càng thu hút những du khách muốn tìm hiểu về đời sống tâm linh

cũng như thu hút khách du lịch đến tham quan và khám phá lối kiến trúc độc đáo của nơi đây.

Ngoài ra, nhiều loại hình văn hóa, văn nghệ dân gian truyền thống cũng được chính quyền và người dân nơi đây bảo tồn và phát huy tốt như hát ca trù ở Quảng Phương, hát kiêu Quảng Kim, hát ru, hò chèo cạn ở Cảnh Dương... Đáng chú ý, ca trù hiện nay đang được huyện Quảng Trạch chủ trương tiếp tục sưu tầm, lưu giữ và trao truyền một cách có hiệu quả. Trên địa bàn huyện có nhiều lễ hội truyền thống còn lưu giữ những giá trị văn hóa tâm linh, có thể kể đến Lễ hội Cầu ngư ở làng Cảnh Dương. Lễ hội Cầu ngư làng Cảnh Dương tại miếu Linh Ngư là nét sinh hoạt văn hóa cộng đồng mang tính tâm linh: Mọi người, mọi nhà tự giác đóng góp tinh thần và vật chất, tưởng nhớ ơn đức của cá Ông, mong cho trời yên biển lặng, mưa thuận gió hoà, tôm dày cá được, làng xã ấm no, yên vui, hạnh phúc. Lễ hội Cầu ngư còn cầu mùa, cầu phúc, cầu thiện, cầu an, cầu lành, cầu cho thiên nhiên thuận hòa, đất nước thanh bình, làng xã yên vui, nhà nhà hạnh phúc.

Có thể khẳng định rằng, Quảng Trạch là một trong những địa phương hội tụ đầy đủ các tiềm năng để phát triển ngành du lịch tâm linh. Sức bật của nền văn hóa truyền thống chính là thế mạnh đầy tiềm năng để ngành du lịch đẩy mạnh khai thác du lịch văn hóa tâm linh. Chính vì vậy mỗi độ xuân về, số lượng lớn du khách trong nước và khách quốc tế lại nô nức về tham quan, trải hội góp phần thúc đẩy ngành du lịch của huyện Quảng Trạch ngày một phát triển.

Để phát triển du lịch văn hóa tâm linh, trong những năm qua, từ nhiều nguồn vốn, huyện Quảng Trạch đã thực hiện nhiều dự án trùng tu tôn tạo lại các khu di tích lịch sử, văn

Đền Liễn Hạnh công chúa

Ảnh: TL

hóa như ở đền Liễn Hạnh công chúa. Nhiều doanh nghiệp đã đưa những điểm du lịch văn hóa tâm linh vào các tour du lịch trong phạm vi nội tỉnh như: Tour viếng mộ Đại tướng - Phong Nha - Thiên Đường; Đồng Hới - đền Liễn Hạnh công chúa - Đá Nhảy,... hoặc kết hợp với các tỉnh lân cận như tour viếng mộ Đại tướng - Di sản miền Trung. Hàng năm, lượng du khách thập phương đến các điểm du lịch tâm linh khá đông nhưng nhờ làm tốt công tác chuẩn bị, siết chặt công tác quản lý, bảo đảm an ninh trật tự nên việc tổ chức được đi vào nề nếp, tạo không khí trang nghiêm, môi trường sạch đẹp và đã để lại nhiều ấn tượng tốt đẹp trong lòng khách du lịch.

Tuy nhiên, việc phát triển du lịch tâm linh tại các điểm du lịch đã bộc lộ nhiều hạn chế, như nguồn nhân lực đầu tư cho du lịch chưa được quan tâm đúng mức, hiệu quả từ công tác tuyên truyền, quảng bá tiềm năng còn nhiều hạn chế dẫn đến việc khai thác tiềm năng du lịch tâm linh còn mang tính tự phát, mất cân đối. Việc khai thác tiềm năng du lịch trên địa bàn huyện vẫn còn nhiều hạn chế, chưa tạo ra

được những sản phẩm du lịch đặc trưng, có chất lượng, mang thương hiệu Quảng Trạch để hấp dẫn du khách. Số lượng khách du lịch đến với địa phương chưa tương xứng với tiềm năng, thế mạnh của huyện, đóng góp của du lịch trong tổng thể kinh tế - xã hội chưa nhiều.

Vào mùa cao điểm, các cơ sở du lịch tâm linh luôn bị quá tải, tình trạng vệ sinh, rác thải, chèo kéo,... vẫn diễn ra làm mất đi vẻ mỹ quan cho các điểm đến du lịch tâm linh vốn cần sự trang nghiêm và thanh tịnh. Nhân lực phục vụ cho du lịch tâm linh hạn chế cả về số lượng và chất lượng, chưa kết nối được du khách tìm hiểu về những giá trị văn hóa tôn giáo, tín ngưỡng. Cơ sở hạ tầng chưa đáp ứng được nhu cầu của du khách, một số điểm di tích cần được trùng tu và cải tạo, các địa điểm ăn uống, cơ sở lưu trú còn hạn chế chưa tương xứng với tiềm năng phát triển.

Một số giải pháp nhằm phát triển du lịch tâm linh ở huyện Quảng Trạch

Thứ nhất, nâng cao hiệu quả quản lý của cơ quan nhà nước đối với phát triển du lịch tâm linh

Tiềm năng du lịch văn hóa tâm linh của huyện Quảng Trạch vẫn đang còn rất mới mẻ, để từng bước đưa ngành du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, trong đó có du lịch văn hóa tâm linh đóng vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế du lịch, cần có một giải pháp tổng thể quy hoạch tầm nhìn dài hạn, thi hành những chính sách cụ thể và hợp lý phát triển du lịch. Do đó vừa qua, UBND huyện Quảng Trạch xây dựng kế hoạch nhằm thực hiện Chương trình hành động số 06-CTr/TU ngày 13/7/2016 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về phát triển du lịch giai đoạn 2016-2020.

Thứ hai, nâng tầm chuỗi giá trị du lịch tâm linh

Điều mà du lịch huyện Quảng Trạch đang thực hiện là thu hút được du khách hành hương

cơ bản chỉ mới dừng lại về mặt số lượng, chưa khai thác triệt để những giá trị văn hóa tâm linh tuyệt vời vốn có của các điểm đến và các lễ hội dân gian truyền thống tại đây. Cần nâng cao chất lượng dịch vụ, nâng tầm chuỗi giá trị du lịch tâm linh bằng việc thực hiện các cuộc điều tra, khảo sát, nghiên cứu một cách bài bản, chuyên sâu về hệ thống tài nguyên du lịch tâm linh, khả năng cung ứng dịch vụ, cơ chế, chính sách quản lý, nguồn nhân lực và sự tham gia của cộng đồng, từ đó đề ra những giải pháp phát triển du lịch hiệu quả. Cần có tính toán cho các giai đoạn cao điểm của mùa du lịch hành hương, khi mà số lượng khách du lịch đến với các điểm du lịch tâm linh tăng đột biến.

Thứ ba, bồi dưỡng, phát triển đội ngũ nhân lực du lịch tại các điểm du lịch tâm linh

Thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, ngoại ngữ và các kỹ năng mềm, kiến thức văn hóa du lịch, tôn giáo, kiến thức văn hóa, lịch sử địa phương cho đội ngũ nhân viên phục vụ du lịch như hướng dẫn viên, nhân sự phục vụ tại các điểm đến du lịch tâm linh, các địa điểm ăn uống, các cơ sở lưu trú. Phối hợp với các cơ sở đào tạo du lịch trong và ngoài tỉnh để tham mưu, tổ chức các lớp đào tạo nghiệp vụ, các buổi tuyên truyền về kiến thức vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm, kiến thức về kinh doanh du lịch cho đội ngũ nhân viên phục vụ du lịch và các cơ sở phục vụ ăn uống, lưu trú.

Thứ tư, kết hợp phát triển du lịch tâm linh với du lịch văn hóa, du lịch sinh thái

Cần có chính sách khai thác hợp lý, hiệu quả lợi thế của du lịch sinh thái - văn hóa tâm linh... để đáp ứng ngày một tốt hơn nhu cầu của du khách. Liên kết trong phát triển du lịch đang trở thành xu thế tất yếu, phát triển kinh tế - xã hội là mục tiêu cuối cùng của phát triển du lịch. Theo đó, việc liên kết giữa các địa phương, vùng miền trong hợp tác phát triển du lịch ngày

(Xem tiếp trang 46)

Cư dân Chăm-pa tài hoa, đứng chân trên đất Quảng Bình gần một ngàn năm đã để lại nhiều tác phẩm nghệ thuật điêu khắc bằng đồng, đá có giá trị, từ những tác phẩm nghệ thuật này chúng ta có thể cảm nhận được tâm tư, ước nguyện, khát vọng trong cuộc sống lao động, trong lễ giáo thiêng liêng của họ. Đặc biệt, qua những tác phẩm điêu khắc này cho ta thấy được ảnh hưởng của văn hóa Ấn Độ, khẳng định một nền văn hóa Chăm-pa ở Quảng Bình đạt tới đỉnh cao, để lại nhiều loại hình, nhiều tác phẩm nghệ thuật điêu khắc là những cổ vật,

bảo vật Quốc gia có giá trị, do những nguyên nhân khác nhau mà hiện nay còn đang “du lịch”, đang tự tỏa sáng ở các bảo tàng trong nước cần được nghiên cứu, sưu tầm để cùng các cổ vật Chăm-pa khác, giới thiệu về một thời kỳ văn hóa Chăm-pa đậm nét, đặc sắc trong mối quan hệ đan xen, giao thoa văn hóa được kế thừa từ văn hóa Việt tạo nên bản sắc văn hóa Chăm-pa ở Quảng Bình rất sớm, cực kỳ độc đáo, đáng tự hào của tỉnh nhà trong hội nhập giao lưu văn hóa khu vực và quốc tế, phục vụ phát triển du lịch ■

TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN... (Tiếp theo trang 39)

càng trở nên quan trọng và cần thiết, đặc biệt liên kết phát triển sản phẩm du lịch nhằm gia tăng sức hấp dẫn của điểm đến du lịch, thu hút lượng khách đến. Việc liên kết là giải pháp hữu hiệu góp phần bổ sung, đa dạng hóa, tạo ra sức hấp dẫn chung cho các sản phẩm du lịch của địa phương.

Thứ năm, đẩy mạnh xúc tiến, kêu gọi đầu tư, nâng cấp cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch

Có kế hoạch trùng tu, tôn tạo các điểm đến du lịch tâm linh đã xuống cấp và đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá về các điểm du lịch tâm linh trên các phương tiện truyền thông như đài, báo, hoặc biên soạn các ấn phẩm du lịch, tham gia các hội chợ, triển lãm về du lịch trong nước và quốc tế, gắn kết các loại hình du lịch để xây dựng nhiều sản phẩm du lịch độc đáo để thu

hút du khách. Một điểm nữa là cần chủ động và tích cực tăng cường hợp tác du lịch với các tỉnh, thành trong cả nước để vừa quảng bá cho ngành du lịch, vừa đúc rút những kinh nghiệm để từng bước phát triển du lịch của địa phương. Đầu tư, nâng cấp các cơ sở nhà hàng, khách sạn, các cơ sở phục vụ ăn uống, lưu trú phục vụ tốt cho nhu cầu ngày càng cao của du khách.

Có thể thấy rằng, huyện Quảng Trạch là địa phương còn lưu giữ nhiều giá trị lịch sử, văn hóa, tôn giáo, tín ngưỡng đặc sắc, đây là lợi thế để địa phương phát triển loại hình du lịch tâm linh, góp phần phát triển kinh tế - xã hội của huyện, cải thiện đời sống Nhân dân, thu hút được nhiều khách du lịch trong và ngoài nước đến với mảnh đất này ■

Tài liệu tham khảo:

1. Phạm Hà (2016), “*Du lịch tâm linh thu hút khách*”, <http://www.baoquangbinh.vn>.
2. Lê Đức Thọ, Lê Thị Hồng Nhung (2020), “*Khai thác tài nguyên du lịch nhân văn phục vụ phát triển du lịch ở Quảng Bình hiện nay*”, *Tạp chí Thông tin Khoa học và Công nghệ Quảng Bình*, số 1/2020.
3. Xuân Phú (2018), “*Nâng cánh du lịch Quảng Trạch*”, <http://www.baoquangbinh.vn>.
4. Lê Đức Thọ, Lê Thị Hồng Nhung (2019), “*Phát triển du lịch theo hướng bền vững ở Quảng Bình - Thực trạng và một số đề xuất giải pháp*”, *Tạp chí Thông tin Khoa học và Công nghệ Quảng Bình*, số 4/2019.